

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

International Scientific-Practical Internet Conference. Kyiv, pp. 184–189. [in Ukrainian].

5. Zheynova, S. (2019). Kryterii, pokaznyky ta rivni sformovanosti tvorchykh yakosteï maibutnykh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity [Criteria, indicators and levels of formation of creative qualities of future teachers of preschool education institutions]. *Problems of education: collection of scientific works*. No. 93. Kyiv, pp. 116–131. Available at: <file:///C:/Users/Compaq/Downloads/9-Article%20Text-17-1-10-20201224.pdf> [in Ukrainian].

6. Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu" [Law of Ukraine "On Higher Education"]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].

7. Zakon Ukrainy "Pro osvitu" [Law of Ukraine "On Education"]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].

8. Liubyva, V.V. (2016). Do pedahohichnykh umov formuvannya hotovnosti maibutnykh vykhovateliv do tvorchoï diialnosti [Pedagogical conditions of formation of readiness of future educators for creative activity]. *Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky*, No. 2 (109), pp. 51–54. [in Ukrainian].

9. Myronchuk, N.M. (2012). Rozvytok tvorchoï osobystosti maibutnoho vchytelia-vykhovatelya u systemi profesiïnoi pidhotovky [Development of the creative personality of the

future teacher-educator in the professional training system]. *New learning technologies: a collection of scientific works*. Vol. 71. Kyiv – Vinnytsia, pp. 158–161. [in Ukrainian].

10. Otych, O.M. (2009). Mystetstvo u systemi rozvytku tvorchoï individualnosti maibutnoho pedahoha profesiïnoho navchannia: teoretychni i metodychni aspekty: monohrafiia [Art in the system of development of the creative individuality of the future teacher of professional training: theoretical and methodical aspects: monograph]. Chernivtsi, 752 p. [in Ukrainian].

11. Ushynskyi, K.D. (1955). Tvory: v 6-ty t. T. 5. Liudyna yak predmet vykhovannia. Sproba pedahohichnoi antropologii [Works: in 6 volumes. T. 5. Man as a subject of education. An attempt at pedagogical anthropology]. Kyiv, 430 p. [in Ukrainian].

12. Oleynick, V.C., DeYoung, C.G., Hyde, E., Kaufman, S.B., Beaty, R.E. & Silvia, P.J. (2017). Openness/intellect: The core of the creative personality. In G. J., Feist, R., Reiter-Palmon & J. C., Kaufman (Eds.). *The Cambridge handbook of creativity and personality research*. Cambridge University Press. pp. 9–27. [in English].

13. Selby, E.C., Shaw, E.J. & Houtz, J.C. (2005). The creative personality. *Gifted Child Quarterly*. 2005. Vol. 49. No. 4. pp. 300–314. [in English].

Стаття надійшла до редакції 16.12.2024

УДК 373.3.091.12:005.963

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.320603>

Людмила Московчук, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти, керівник практики зі спеціальності 013 Початкова освіта педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті розглядається проблема практичної підготовки майбутніх вчителів початкових класів до педагогічної діяльності. Виявлено особливості законодавчого і нормативно-правового забезпечення практичної підготовки майбутніх вчителів початкової школи в Україні. Схарактеризовано сучасні підходи до проведення педагогічних практик у закладах вищої освіти. Окреслюються пріоритетні фактори підвищення якості практичної складової професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів під час проходження педагогічних практик у початковій школі.

Ключові слова: педагогічна практика; початкова школа; професійна підготовка; здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; Кам'янець-Подільський національний університет.

Літ. 12.

Lyudmila Moskovchuk, Ph.D. (Pedagogy), Senior Lecturer of the Theory and Methods of Primary Education Department, Head of Practice in Specialty 013 Primary Education, Faculty of Pedagogy of Kamyanets-Podilskiy Ivan Ohiyenko National University

PRIORITY AREAS FOR IMPROVING THE QUALITY OF PRACTICAL TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

The article discusses the problem of practical training of future primary school teachers for pedagogical activity. The features of legislative and regulatory support for the practical training of future primary school teachers in Ukraine are revealed. Modern approaches to conducting pedagogical practices in higher education institutions are characterized.

ПІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

In the legislative and regulatory framework for the practical training of future primary school teachers in Ukraine, the general and professional competencies of a primary school teacher are defined, the emphasis is placed on the qualities that are formed in the process of practical training, the ability to organize the educational process on the basis of child-centered, contextual, competence-based approaches and modern achievements of educational and pedagogical sciences, to manage educational and cognitive activities, to objectively evaluate Learning Outcomes of Junior Schoolchildren.

The priority factors for improving the quality of the practical component of the professional training of future primary school teachers during pedagogical practices in primary school are outlined: modernization of the content of practice programs in accordance with modern regulations in the field of education; organizational and methodological support of practices; systematic control and objectivity of assessment of the implementation of the internship program by the student; focus on fostering professional and pedagogical qualities and abilities of the higher education applicant's personality, creating situations of success during internships by practice managers and evaluating their results; development of the ability of higher education applicants for self-analysis, self-development, self-learning by means of online questioning of students regarding the quality of the organization of practices and the content of relevant questionnaires, participation in online webinars and passing relevant online courses of the Ministry of Education and Science of Ukraine; ensuring national and international academic mobility of applicants for higher pedagogical education; systematic involvement of teachers-practitioners and employers in the educational process under the educational and professional program "Primary Education".

Keywords: pedagogical practice; primary school; vocational training; applicants for the first (bachelor's) level of higher education; Kamyanyets-Podilskyi National University.

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних напрямів розвитку сучасної освіти є підвищення її якості. Ставиться завдання щодо збільшення міжнародної привабливості закладів вищої освіти у ЄС за допомогою надання здобувачам можливості національної та міжнародної академічної мобільності. Передбачено впровадження і зміцнення програми ЄС в сферах свободи пересування, навчання в університетах, досліджень; підтримка розвитку неформальної освіти; поліпшення практичної підготовки; збільшення відкритості і доступності освітніх систем за допомогою створення національних кваліфікаційних стандартів. Ці стратегічні положення щодо якості освіти важливо враховувати і в процесі практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Розвиток Нової української школи залежить від змісту й організації практичної підготовки майбутніх вчителів початкових класів, критерієм успішної професійної діяльності яких стає їхня конкурентоспроможність на європейському ринку праці.

Орієнтирами підвищення ефективності практичної готовності вчителя початкової школи в умовах реформування освіти в Україні є законодавчі і нормативно-правові документи (Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (1994), Закон України "Про вищу освіту" (2014), Концепція "Нова українська школа" (2016), Державний стандарт початкової освіти (2018), Національна рамка кваліфікацій (2020), Стандарти вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського, 2021) та другого (магістерського, 2024) рівнів вищої освіти, Професійний стандарт за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)" (2024).

У законодавчому і нормативно-правовому забезпеченні практичної підготовки майбутніх вчителів початкової школи в Україні визначено загальні і фахові компетентності вчителя початкових класів, акцентується на якостях, що формуються у процесі практичної підготовки, здатності організовувати освітній процес на основі дитиноцентрованого, контекстного, компетентнісного підходів та сучасних досягнень освітніх і педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання молодших школярів.

Зокрема, у Концепції розвитку педагогічної освіти йдеться, що завданням першого (бакалаврського) рівня вищої педагогічної освіти є "підготовка кваліфікованих педагогічних працівників для початкової освіти, які здатні вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми навчання, виховання та розвитку (у тому числі, такі, що характеризуються невизначеністю умов)..." [10, 10].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасними науковцями розглянуто організацію педагогічної практики майбутніх вчителів початкових класів у низці закладів вищої освіти України: Миколаївському національному університеті імені В.О. Сухомлинського та Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка (К. Діхнич), Уманському державному педагогічному університеті (Н. Безлюдна, Н. Дудник), Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії (Н. Казакова, Л. Машкіна), Чернівецькому національному університеті ім. Ю. Федьковича (О. Гордійчук), Переяслав-Хмельницькому державному педагогічному університеті імені Григорія Сковороди (О. Сергійчук, Ю. Багно) та ін.

Проте за моніторинговими дослідженнями вчених М. Вовк, Ю. Грищенко, Л. Лук'янової, Н. Нічкало, С. Соломахи проблема організації практичної

підготовки у закладах вищої педагогічної освіти ще потребує ґрунтовного аналізу з урахуванням таких сучасних тенденцій педагогічної освіти, як “утвердження фундаменталізації як принципу суспільства знань, професійної комунікації в освітньому середовищі, прагматичності і гнучкості навчання, якості підготовки майбутніх педагогів з урахуванням європейських стандартів та сучасних викликів” [9, 6].

На сьогодні у практичній підготовці майбутніх вчителів початкової школи має місце явна суперечність між суспільним запитом на висококваліфікованих педагогічних працівників, глобальними технологічними змінами та чинною системою педагогічної освіти; усвідомленою необхідністю оновлення й осучаснення практичної складової професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів і розробленістю теоретико-методологічних та методичних засад її реалізації у закладах вищої освіти.

Актуальність проблеми, теоретичне і практичне значення, а також необхідність врегулювання окреслених суперечностей зумовили вибір і розробку теми дослідження щодо пріоритетних напрямів практичної підготовки здобувачів рівня вищої освіти “бакалавр” спеціальності 013 Початкова освіта Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Мета і завдання статті – обґрунтувати пріоритетні напрями підвищення якості практичної складової професійної підготовки здобувачів рівня вищої освіти “бакалавр” спеціальності 013 Початкова освіта Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Виклад основного матеріалу дослідження. Серед пропозицій щодо удосконалення змісту і методичних засад проведення практик у закладах вищої педагогічної освіти у процесі підготовки учителів-бакалаврів за результатами моніторингового дослідження науковців відділу змісту і технологій Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (РК 0120U100228, 2020–2022 рр.) проблеми практичної підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої педагогічної освіти України “Обґрунтування змісту і методики проведення практики у закладах вищої педагогічної освіти” вказано на такі, як “якісно оновити навчально-методичний супровід проведення різних видів практик” та “активізувати партнерство закладів вищої педагогічної освіти, наукових установ і закладів середньої освіти, що уможливить використання ресурсів у поєднанні кращих дослідницьких і освітніх практик” [9, 50–52]. Відповідно до вищезазначених пропозицій у ході акредитаційної експертизи спеціальності 013 Початкова освіта Кам’янець-Подільського університету імені Івана Огієнка (2022) отримано свідчення, що “з метою розвитку педагогічної майстерності здобувачів вищої освіти ОПП “Початкова освіта” до

освітнього процесу залучають учителів початкових класів, на кафедрі теорії та методик початкової освіти за зовнішнім сумісництвом працює вчитель початкових класів Кам’янець-Подільського НВК № 13 К. Маланчук, яка спільно з науково-педагогічними працівниками кафедри організовує підготовку здобувачів вищої освіти до практичної педагогічної діяльності та контрольних заходів у освітньому процесі на ОПП “Початкова освіта”” [5, 18].

Керівниками практик на кафедрі призначають висококваліфікованих науково-педагогічних працівників, які мають значний стаж роботи у закладах загальної середньої освіти на посаді вчителя початкових класів. Організація та проведення практик відбувається належним чином. До початку практик факультетський керівник практик проводить зі здобувачами вищої освіти настановні конференції. Студентів ознайомлюють із програмами практик, інструктажем із безпеки життєдіяльності та охорони праці, оформляють відповідні документи; інформують про вимоги до написання і порядок подання звітів про практику та їх захист. Після закінчення термінів практики проводяться підсумкові конференції.

До кожного виду педагогічної практики в початковій школі викладачами кафедри теорії та методик початкової освіти розроблено й опубліковано навчально-методичні посібники (2018–2024), де вміщено робочу програму та методичні рекомендації до організації та проведення практики здобувачів рівня вищої освіти “бакалавр”. У навчально-методичних посібниках з педагогічних навчальних та виробничих практик (відп. ред. Л. Московчук, Н. Мелексєцева, О. Довгань) розкрито змістово-процесуальні, організаційні та методичні засади педагогічних практик у початковій школі, подано методичні вказівки до навчально-методичної, виховної та науково-дослідної діяльності студента на посаді вчителя початкових класів; зразки оформлення звітної документації; особливості організації та проведення педагогічних практик в умовах навчання з використанням дистанційних технологій [6].

З-поміж рекомендацій щодо удосконалення змісту та організаційних засад проведення практики майбутніх учителів на управлінському рівні Н. Ничкало виокремила також “активізацію партнерської взаємодії закладів вищої педагогічної освіти і стейкхолдерів (роботодавців, експертів та ін.) з метою залучення студентів до інтерактивних форм практичної, дослідницької діяльності у межах практик; налагодження ефективної взаємодії закладів вищої педагогічної освіти з Центрами професійного розвитку педагогів у регіонах, з Державною службою якості з метою залучення досвідчених фахівців у процес практичної підготовки майбутніх педагогів” [9, 52]. Згідно із наведеними рекомендаціями “під час виробничої практичної підготовки майбутніх

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

вчителів початкових класів К-ПНУ імені Івана Огієнка, яка проводиться відповідно укладених угод із ЗЗСО, керівники яких є потенційними роботодавцями, організовується систематичне залучення професіоналів-практиків та представників роботодавців до освітнього процесу за ОПП “Початкова освіта”. Представників роботодавців запрошують на настановні та підсумкові конференції з практиків, де з їхньою думкою можуть ознайомитися безпосередні учасники практичної підготовки та провести само- і взаємоаналіз власної професійної компетентності. Неодноразово студентів 3–4-х курсів по завершенню практики запрошували на роботу в ЗЗСО, що були базами практик (О. Дерев’янка, О. Крива, А. П’єх та ін.). Крім того, залучення професіоналів-практиків та представників роботодавців до освітнього процесу на ОПП “Початкова освіта” відбувається і за рахунок позааудиторної діяльності” [5, 18–19].

Для поліпшення організації та проведення практик, практичної підготовки здобувачів освітнього ступеня “бакалавр”, задля вивчення й узагальнення педагогічного досвіду вчителів початкових класів НУШ на базі кафедри проводиться низка заходів: щорічно організовуються Всеукраїнські науково-практичні конференції: “Актуальні питання початкової освіти: досвід, реалії, перспективи” (жовтень), “Українська та іноземні мови в початкових класах: актуальні проблеми й інноваційні технології навчання (березень), всеукраїнські, регіональні вебінари, воркшопи, “круглі столи” за участю науково-педагогічних працівників, учителів-практиків та студентів, зустрічі з роботодавцями [6].

У ході роботи конференцій учасники презентують досвід організації освітнього процесу в ЗЗСО, обговорюють кількість, доцільність і особливості програм практики ЗВО України зі спеціальності Початкова освіта, з’ясовують спільне та відмінне, проблеми організації в умовах воєнного стану, дистанційного навчання та шляхи їх вирішення.

Метою зустрічей із роботодавцями Центрів професійного розвитку педагогічних працівників регіону є налагодження ефективної співпраці між вчителями-практиками та викладачами педагогічного факультету зі спеціальності 013 Початкова освіта, вивчення потреб роботодавців, обговорення програм практик, низки питань стосовно шляхів підвищення рівня підготовки студентів відповідно освітньої політики Нової української школи, нового професійного стандарту вчителя початкових класів ЗЗСО, їх конкурентоспроможності, а також створення умов для ефективного працевлаштування та розвитку професійної кар’єри молодих фахівців, формулювання рекомендацій щодо організації та проведення практичної підготовки.

Згідно з Концепцією розвитку педагогічної освіти вагомим фактором підвищення якості практич-

ної складової професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів є національна та міжнародна академічна мобільність здобувачів вищої педагогічної освіти. Студентам спеціальності 013 Початкова освіта Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка забезпечено вибір баз практик, можливість проходження практики на подібній освітній програмі в іншому регіоні України та за кордоном. Зокрема, відповідні двосторонні договори укладено між кафедрою теорії та методик початкової освіти Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка і кафедрою педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, іншими закладами вищої освіти й науковими установами України та за кордоном (Білоруський державний педагогічний університет імені Максима Танка, Педагогічна академія імені комісії Едукації Народової у Кракові, Вища школа педагогіки та адміністрації імені Мишка в Познані). До прикладу, за грантовою програмою ЄС ERASMUS+ навчалися низка студентів вищезазначеної спеціальності (2023–2024 рр. – А. Кривицька, В. Муравинець, М. Шевчук, О. Блинду, В. Боднарук) [6].

Ефективність організації та проведення практики в ЗЗСО залежить від системності контролю й об’єктивності оцінки результатів практики з боку її керівників. Упродовж проходження практик здобувачам надаються консультації керівниками практик, систематично контролюється хід практики (відвідування, залікові заходи), вивчається й аналізується звітна документація студентів. Звітна документація включає звіт про виконання програми педагогічної практики в початковій школі, щоденник, відомості про виконання навчально-методичної, виховної та науково-дослідницької роботи. Формами і методами контролю є поточне оцінювання діяльності здобувача освітнього ступеня “бакалавр” під час практики; оцінка звіту; характеристика керівника практики від ЗЗСО; відгук керівника практики від кафедри теорії та методик початкової освіти, від кафедри психології освіти, від кафедри менеджменту освіти; підсумковий контроль (диференційований залік).

Критерії оцінювання результатів проходження виробничої педагогічної практики в початковій школі передбачають аналіз й оцінювання не тільки рівня виконання програми практики та рівня розвитку професійних компетентностей, але і рівня сформованості професійно-педагогічних якостей та здібностей особистості студента, її устремління (гуманістичне спрямування (любов до дітей, емоційна чутливість і емпатія, доброзичливість, опора на позитивне в становленні особистості кожної дитини), комунікабельність, організаторські схильності, перцептивні здібності (професійна пильність,

спостережливість), динамізм (внутрішня енергія, гнучкість, ініціатива), відповідальність, дисциплінованість, професійне спрямування, креативність, інформаційна здатність, емоційна стійкість (самовладання, саморегуляція, самоконтроль), артистизм, інтелігентність, працьовитість тощо). Адже, за визначенням К. Ушинського, знання без людяності – це меч у руках безумця. На переконання І. Беха, “виховання юнаків і дівчат, становлення їхніх ціннісних смислів має бути стратегічною метою освітнього процесу вищої школи... Вхідження студентської молоді у професійну сферу не повинно суперечити законам моральності, духовності...” [3, 405–406]. О. Вознюк вказує на необхідність зміни мотивів педагогічної діяльності: “від актуальної прагматичної установки педагогічної праці як засобу забезпечення життя – до потенційної духовної установки педпраці як сенсу життя, спрямованого у вічність” [4].

Серед концептуалізованих цивілізаційних освітніх трансформацій та тенденцій вчені виокремлюють “зміну парадигми освітнього процесу: від навчання, що мотивується зовнішніми обставинами, – до самонавчання, що реалізується завдяки внутрішній мотивації учасників освітнього процесу” [7, 164]. В. Котубей доходить висновку, що підготовку вчителів початкових класів потрібно розглядати “не як передання їм сукупності знань, а як процес трансформації особистості майбутнього вчителя з об’єктної в суб’єктну позицію активного професійного самовиховання. Не максимум знань, а їхня мобільність і самоврядність, гнучке пристосування до шкільних умов роблять студентів придатними до педагогічної діяльності” [7, 152]. Л. Охріменко доводить, що “переосмислення власної практичної діяльності сприяє самопізнанню, самооцінці, формує потребу в саморозвитку та самореалізації у педагогічній діяльності” [8, 164]. Тому після закінчення термінів практики з метою залучення здобувачів вищої освіти К-ПНУ до заходів щодо внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності університету, задля отримання якісної інформації за результатами опитування Навчально-методичний центр забезпечення якості освіти спільно зі студентським сенатом і первинною профспілковою організацією студентів, аспірантів та докторантів К-ПНУ пропонують студентам Університету Огієнка брати участь у онлайн-анкетуваннях щодо якості організації практик [1] та вносити пропозиції щодо змісту анкети “Анкета для здобувачів вищої освіти, які пройшли практику” шляхом заповнення Google-форми за покликанням [2]. Відповідно до Положення К-ПНУ імені Івана Огієнка про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (2023) і за рекомендаціями керівників практики від кафедри теорії та методик початкової освіти майбутні

вчителі початкових класів проходять низку курсів і онлайн-вебінарів, що спрямовані на підвищення рівня професійних компетентностей: до прикладу, у Міжнародній конференції у межах Міжнародного науково-педагогічного стажування “Формування ефективних механізмів вдосконалення системи управління проектами в соціально-економічній та технічній галузях” (2024) взяли участь здобувачі М. Будник, О. Мідріган, А. Чубатько.

Оволодіння майбутніми вчителями початкових класів трудовою функцією безперервного професійного розвитку відбувається набагато ефективніше тоді, коли їх спонукають мотиви й інтерес, підкріплені успіхом. Для цього, за твердженням О. Романовського, А. Сівак, потрібні знання про “механізм успішності”, використання способів і прийомів створення ситуації успіху в процесі проходження практики студентами [11; 12]. З педагогічної точки зору успіх – це досягнення значних результатів у діяльності як окремої особистості, так і колективу загалом. Провідним принципом педагогіки успіху є гуманістична орієнтація освітнього процесу, що передбачає створення педагогічних умов задля формування у студентів спрямованості на успішну професійну діяльність. Керівники практики від кафедри теорії та методик початкової освіти і закладів загальної середньої освіти (баз практики) використовують для програмування студента на успіх під час залікових заходів у ході педагогічної практики такі прийоми, як встановлення психологічного контакту, створення атмосфери довіри, зняття почуття страху, чіткі інструкції, авансування особистості, проголошення її чеснот, переключення уваги студента з себе на справу шляхом посилення її соціальної значущості, педагогічне навіювання через інтонацію, пластику, міміку, педагогічну оцінку результату та ін. Зі свого боку, консультанти регіональних комунальних установ “Центрів професійного розвитку педагогічних працівників” за рекомендаціями керівників ЗЗСО практикують щорічне нагородження кращих студентів спеціальності 013 Початкова освіта педагогічного факультету Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка Подяками за результатами проходження виробничої практики (Н. Пилипів, А. Мунтян та ін.).

Висновки з дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Пріоритетними напрямками політики кафедри теорії та методик початкової освіти педагогічного факультету Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка щодо підвищення якості практичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта є: 1) модернізація змісту програм практик відповідно сучасних нормативно-правових актів у сфері освіти; 2) організаційне та методичне забезпечення

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

практик; 3) системність контролю та об'єктивність оцінки виконання програми практики студентом; 4) спрямованість на виховання професійно-педагогічних якостей та здібностей особистості здобувача вищої освіти, створення керівниками практик ситуацій успіху під час проходження практик та оцінювання їх результатів; 5) розвиток здатності здобувачів вищої освіти до самоаналізу, саморозвитку, самонавчання засобами онлайн-анкетування студентів щодо якості організації практик та змісту відповідних анкет, участі у онлайн-вебінарах та проходженні відповідних онлайн-курсів МОНУ; 6) забезпечення національної та міжнародної академічної мобільності здобувачів вищої педагогічної освіти; 7) систематичне залучення учителів-практиків та роботодавців до освітнього процесу за освітньо-професійною програмою “Початкова освіта”.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у продовженні розкриття особливостей практичної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта Кам'янець-Подільського національного університету, але вже другого (магістерського) рівня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анкета для здобувачів вищої освіти, які пройшли практику. URL: <https://nmz.kpnu.edu.ua/sys-vn-zab-yak/anketuvannia/ankety/> (дата звернення: 01.10.2024).
2. Анкетування студентів Кам'янець-Подільського національного університету щодо змісту анкети “Анкета для здобувачів вищої освіти, які пройшли практику”. URL: <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc1YixBzYCXSczU8qsNzguu0NBvC1zUOYNfwn3o2IHmUGg/viewform> (дата звернення: 01.10.2024).
3. Бех І.Д. Виховання особистості : підручник. Київ : Либідь, 2008. 848 с.: іл.
4. Вознюк О., Дубасенюк О. Перспективні напрями підготовки майбутніх вчителів до інноваційної педагогічної діяльності. *Нові технології навчання* : збірник наукових праць. ДНУ “Інститут модернізації змісту освіти”. Київ, 2020. Вип. 93. 184 с. С. 50–57. URL: http://eprints.zu.edu.ua/32823/1/%d0%9e%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%81%d0%b0%d0%bd%d0%b4%d1%80_%d0%92%d0%be%d0%b7%d0%bd%d1%8e%d0%ba_%d1%80%d0%b5%d0%b4.pdf (дата звернення: 12.10.2024).
5. Звіт про результати акредитаційної експертизи освітньої програми 6326 Початкова освіта рівня вищої освіти “бакалавр” спеціальності Початкова освіта Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. URL: <https://drive.google.com/file/d/1mZLgdyiZDfwK52VpN7QSP4gMZKbKJrk6/view> (дата звернення: 01.10.2024).
6. Кафедра теорії та методик початкової освіти педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : офіц. сайт. URL: <http://kmd.kpnu.edu.ua> (дата звернення: 01.10.2024).
7. Котубей В.Ф. Основні напрями професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Вип. 61. 2018. С. 151–154. URL: <https://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua/archiv/61-2018/39.pdf>

8. Охріменко Л. Розвиток “soft skills” як складова фахової підготовки майбутніх вчителів початкових класів. *Молодь і ринок*. 2023. № 3/211. С. 162–165. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/277522> (дата звернення: 08.10.2024).

9. Практична підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої педагогічної освіти: українські реалії і перспективи: науково-аналітична доповідь / за науковою редакцією Н.Г. Ничкало, Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Київ – Чернівці : Букрек, 2023. 80 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735301/1/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B0%D0%B%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C.pdf (дата звернення: 12.10.2024).

10. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти : наказ М-ва освіти і науки України від 16 лип. 2018 р. № 776. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzen-nya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> (дата звернення: 10.10.2024).

11. Романовський О.Г. Педагогіка успіху: її сутність та основні напрями вивчення. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2011. № 2. С. 3–8. URL: <http://repo.uipa.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3059/1/Roman.pdf> (дата звернення: 10.10.2024).

12. Сівак А.В. Створення ситуації успіху на уроці в початковій школі. *Таврійський вісник освіти*. 2016. № 2 (54). С. 147–153. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FTM=T=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=Tvo_2016_2_26 (дата звернення: 01.10.2024).

REFERENCES

1. Anketa dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity, yaki proishly praktyku [Questionnaire for applicants for higher education who have completed an internship]. Available at: <https://nmz.kpnu.edu.ua/sys-vn-zab-yak/anketuvannia/ankety/> (Accessed 01 Oct. 2024). [in Ukrainian].
2. Anketuvannia studentiv Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu shchodo zmistu ankety “Anketa dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity, yaki proishly praktyku” [Survey of students of Kamianets-Podilskiy National University on the content of the questionnaire “Questionnaire for applicants for higher education who have completed internships”]. Available at: <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc1YixBzYCXSczU8qsNzguu0NBvC1zUOYNfwn3o2IHmUGg/viewform> (Accessed 01 Oct. 2024). [in Ukrainian].
3. Bekh, I.D. (2008). *Vykhovannia osobystosti* [Personality education]. Kyiv, 848 p. [in Ukrainian].
4. Vozniuk, O. & Dubaseniuk, O. (2020). *Perspektyvni napriamy pidhotovky maibutnih vchyteliv do innovatsiinoi pedahohichnoi diialnosti. Novi tekhnologii navchannia : zbirnyk naukovykh prats. DNU “Instytut modernizatsii zmistu osvity”* [Promising directions of training future teachers for innovative pedagogical activities.]. *New Technologies of Learning: Collection of Scientific Papers. SSI “Institute for the Modernization of the Content of Education”*. No. 93. Kyiv, pp. 50–57. Available at: http://eprints.zu.edu.ua/32823/1/%d0%9e%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%81%d0%b0%d0%bd%d0%b4%d1%80_%d0%92%d0%be%d0%b7%d0%bd%d1%8e%d0%ba_%d1%80%d0%b5%d0%b4.pdf

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

%bd%0%b4%d1%80_%d0%92%d0%be%d0%b7%d0%bd %d1%8e%d0%ba_%d1%80%d0%b5%d0%b4.pdf (Accessed 01 Oct. 2024). [in Ukrainian].

5. Zvit pro rezultaty akredytatsiinoi ekspertyzy osvitnoi prohramy 6326 Pochatkova osvita rivnia vyshchoi osvity "bakalavr" spetsialnosti Pochatkova osvita Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka (2022) [Report on the results of the accreditation examination of the educational program 6326 Primary Education of the Bachelor's Degree in Primary Education of Kamianets-Podilskiy Ivan Ohienko National University. Available at: <https://drive.google.com/file/d/1mZLgdyiZDfwK52VpN7QS P4gMZKbKJrk6/view> (Accessed 01 Oct. 2024). [in Ukrainian].

6. Kafedra teorii ta metodyk pochatkovoї osvity pedahohichnoho fakultetu Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka : ofits. sait [Department of Theory and Methods of Primary Education of the Pedagogical Faculty of Kamianets-Podilskiy Ivan Ohienko National University. Website]. Available at: <http://kmd.kpnu.edu.ua> (Accessed 01 Oct. 2024). [in Ukrainian].

7. Kotubei, V.F. (2018). Osnovni napriamy profesiinoi pidhotovky maibutnikh vchyteliv pochatkovykh klasiv [Main directions of professional training of future primary school teachers]. *Scientific Journal of the National Pedagogical Dragomanov University*. No. 61. pp. 151–154. Available at: <https://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/61-2018/39.pdf> [in Ukrainian].

8. Okhrimenko, L. (2023). Rozvytok "soft skills" yak skladova fakhovoi pidhotovky maibutnikh vchyteliv pochatkovykh klasiv [Development of "soft skills" as a component of professional training of future primary school teachers]. *Youth & market*. No. 3/211. pp. 162–165. Available at: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/277522> (Accessed 08 Oct. 2024). [in Ukrainian].

9. Praktychna pidhotovka maibutnikh pedahohiv u zakladakh vyshchoi pedahohichnoi osvity: ukrainski realii i

perspektyvy: naukovo-analitychna dopovid (2023). [Practical Training of Future Teachers in Institutions of Higher Pedagogical Education: Ukrainian Realities and Prospects: Scientific and Analytical Report]. edited by N. G. Nychkalo / Nats. Acad. Sci. ped. Sci. of Ukraine, Institute of Pedagogy. Department of Education and Adult Education named after Ivan Ziaziun of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Kyiv – Chernivtsi: Bukrek, 80 p. Available at: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735301/1/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C.pdf (Accessed 12 Oct. 2024). [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennia Kontseptsii rozvytku pedahohichnoi osvity: nakaz M-va osvity i nauky Ukrainy vid 16 lyp. 2018 r. №776. [On the approval of the Concept for the Development of Pedagogical Education: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated July 16. 2018 No. 776]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> (Accessed 10 Oct. 2024). [in Ukrainian].

11. Romanovskiy, O.H. (2011). Pedahohika uspihku: yii sutnist ta osnovni napriamy vyvchennia. [Pedagogy of Success: Its Essence and Main Directions of Study]. *Theory and Practice of Social Systems Management*. No. 2. pp. 3–8. Available at: <http://repo.uipa.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3059/1/Roman.pdf> (Accessed 10 Oct. 2024). [in Ukrainian].

12. Sivak, A.V. (2016). Stvorennia sytuatsii uspihku na urotsi v pochatkovii shkoli. [Creating a situation of success in the classroom in elementary school]. *Tavria Bulletin of Education*. No. 2 (54). pp. 147–153. Available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis.64.exe?I21DBN=LIN K&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FLA=&2_S21STR=Tvo_2016_2_26 (Accessed 01 Oct. 2024). [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.11.2024

"Я постійно тримаю в голові предмет свого дослідження і наполегливо чекаю того моменту, поки перший проблиск потроху повністю перетвориться в блискучий світ".

*Ісаак Ньютон
англійський науковець*

"Успіх зазвичай приходить до тих, хто занадто зайнятий, щоб шукати його".

*Генрі Девід Торо
американський письменник,*

"При речі ніколи не повертаються назад – час, слово, можливість. Тому: не втрачай часу, вибирай слова, не упускай можливість".

*Конфуцій
давньокитайський філософ*

